

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál ános könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 ft,
félévre . . . 2 ft,
negyedévre 1 ft.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyitlér óra 15 kr.

Előfizetési felhívás

a „Közérdek“ hatodik évfolyamára.

Visszatekintve lapunk öt éves múltjára, azon szerény meggyőződés kel föl lelkünkben, hogy talán nem volt felesleges vállalatunk, mely Alsó-fehérmegei megyei és községi közéletének napló-írója; közérdekeink önzetlen szoszólója; közügyeinek egyszerű közharcosa kívánt lenni.

Távol állott tőlünk a személyi érdek s a hiányzó anyagi jutalom helyett beérjük azon öntudattal, hogy egyszerűen csak kötelességet teljesítettünk, midőn legjobb hitünk szerint, erőnkhez mérten igyekeztünk e téren is szolgálni közügyeinket.

A n. é. közönség fokozandó részvéte és t. munkatársaink buzgó közreműködése bátorít fel arra, hogy folytassuk a megkezdett munkát, azon kérelemmel fordulván vállalatunk támogatóihoz: miszerint sziveskedjenek anyagilag és szellemileg is oly helyzetbe jutatni, melyben mind jobban, mind teljebben megfelelhetünk azon céloknak, melyeket magunk elébe tűztünk.

A megyei és községi közigazgatás, az egyházi és iskolai élet, a társadalom ezer ügye-baja, a köz- és magán jótékonyosság kérdései mind megannyi tért találnak lapunk hasábjain; s ugy a szép-irodalom, mint a közgazdaság köréből számos oly eredeti cikket vett eddig is a t. olvasó, mely — egybehasonlítva más vidéki heti lappal — lapunkat némileg kiemeli a hasonló vállalatok sorából. Nagyenyed, 1886. évi december hóban.

Dr. Magyarai Károly,
Szilágyi Farkas, **Török Bertalan**
felelős szerkesztők.

A „Közérdek“ előfizetési feltételei:
egész évre . . . . . 4 forint,
félévre . . . . . 2 „
negyedévre . . . . . 1 „
Tisztelettel kéri az előfizetések beküldését

Wokál János,
kiadó

Nagyenyed, 1887. január hó.

Kétségtelenül érdekelnek mindnyájunkat a politikai hírek, kivált most, midőn harcias kedvteliséssel rivallnak a kisebb-nagyobb trombiták és változatos zajjal peregnék a különböző dobok — szerencsére csak a hírlapokban — nó meg a nagy német parlamentben. Bismarck és Moltke, Németország mostani nagyságának ezen kolossalis alakjai valódi versenyt fejtenek ki annak bebizonyítására, hogy sok katona és nagy hadsereg kell, ha a békét akarják fenntartani — és szintén sok katona és nagy hadsereg kell, ha háborút kívánunk indítani. Tisztán következik mind ebből, az eddigi tapasztalatok szerint, hogy a mi kormányfőiraink is kénytelenek lesznek követni a többi hasonló államok hasonló példáját s a delegatíók és a törvényhozás egyaránt foglalkozhatnak majd e kérdésekkel. Szép beszédek, zajos jelenetek s a szomszéd államok példaira való hivatkozások végül meggyőznek arról, hogy csakugyan a fegyver tartja fenn a békét s ez dönti el a háborút. Hiszen mind derék dolog ez, még nem is oly unalmas erről diskurálni, mint pld. az igazságügyminiszter két új törvényjavaslatáról. Politizálni tudunk is, szeretünk is; de szakkérdésekkel foglalkozni — eltekintve, hogy ez a puskaporszagú levégőben nem könnyű feladat, — a mellett még unatkozó is; végezzék ezt el a prókátorok s a nagy-képű bírák egy néhány jó szívű képviselőjével. A t. cz. közönség ezen általános véleményét erősen visszatükrözik lapjaink, melyek a legszebb ciceróval szedett cikkekben állítják fel és fejtik meg a politika rebusait; de az örökösödési törvényjavaslatl, — meg azzal a másikkal, mely a pénzbírságok hovatfordítása felől kíván megfelelőben intézkedni, — ugyan ki törődne.

Minden nagy békeszeretetünk mellett elhíheti a kegyes olvasó, hogyha egy heti lapban érdekes lehetne ismét elolvastatni azokat a sensatiós táviratokat, Szapáry pénzügyminiszter lemondásának különböző variációjú híreit, a petroleum krisist, Bismarck

és Boulanger beszédeit, stb. . . melyeket már 4—5 nappal előbb 6—7 napi lapban látott — és ezen témák felmelegítése valami javára válna t. közönségünknek, — a legnagyobb örömmel politizálnánk s nem késnénk a legpompásabb terveket kockáztatni a reánk várható (?) hír és dicőség reményében. — Mivel azonban az ilyeszerű eljárásra buzdítva még nem lettünk, sajnálattal adunk kifejezést azon véleményünknek, hogy ezek az allarm hírek nagyon is alkalmasak nevelni a beteges izgatottságot, mely azután képtelenné tesz azon reformok előkészítésére és behozatalára, melyek a békés állami életnek, a teljes társadalmi rendnek stb. szolgálnak fokozására.

Igy pld. valóban kíváncsiak vagyunk, mikor lesz már általános polgári törvényünk? Mióta dolgoznak, hányan tanakodnak rajta! — És mi az eredmény? az, hogy más a királyhágóntuli, más az erdélyi részekben a törvény s részben a törvényes eljárás; ezen vizás álláspontnak legalább részbeni megszüntetése végett lett beterjesztve az „örökösödési jogról“ szóló törvényjavaslat. Mikor lesz letárgyalva s mikor válik törvénygyé? — Ki tudná megmondani ebben a sensatiós világban, hol minden rég megépített kis hadi kiterő ut felszerelése, melynek már évekkal előzőt meg kellett volna történnie szabályszerint, — riadalmat okoz — ok nélkül. Pedig az ily törvényjavaslatok életbe léptetése igazi reformok alapjául szolgálna s a jogászlelmélet kifejtésén kívül bizony hasznos szolgálatot tenné általánosan.

A másik igazságügyminiszteri javaslat némi meglepetést is okozhat. — Nem csoda! mert ezt az a tény hozta létre, mi más helytt már-már csak fix ideává válhatott, t. i. hogy sok a pénz. Nem éppen örvendetes ugyan erkölcsi tekintetben az a körülmény, hogy várakozás ellenére roppant sok bírságpénzt kellett itéletileg kiróni s ebből oly szép summácskák gyűltek be, hogy az először meghatározott célra igen is sok volt. Most már az van tervezve, hogy az eddig az állam által a

TÁRCZA.

A vén Salamon.

Megszagattott ruhája könnytől ázva . . .
Be nem takarja roskadt természetét; —
Magában sir szegény reszketve, fázva . . .
A fájdalom zihálja kebelét.
Halvány világa lobban törpe mécsnek,
Reszketve rajzol árnyat a falon . . .
A porba' csuszik hamvazott fejével,
Imát rebegve a vén Salamon.

„Oh jaj, mi szép volt! Mily szelid kis angyal!
Hányszor mondtam neki: szép gyermekem,
Simited el aggodt homlokom redőit,
Oh mosolyogj te, oh beszélj nekem!
Fejecséjéről gondör fűrtök árja
Omlott alá. Itt nyugodt vállamon . . .
És átkarolt . . . s álomba ringatá őt
Csengő dalával a vén Salamon.

Aztán a gyermek felnőtt. Ifjú lány lett,
S szászorta szebb volt, mint gyermekkorán . . .
Szép barna fűrtje közt az éj borongott,
S a szendesség derengett homlokán.
Az angyalok meglesték őt titokban,
Hogy képe lengjen isten álmukon . . .
Oh, hogy őrizte drága földi kincsét,
Hogy féltette őt a vén Salamon.

Rajongtak érte! Hisz piczinyke ajkán
Egy istenség búbája reszketett!

Szemén sötét láng . . . jaj volt százszor annak,
Kire e két szem egy sugárt vetett.
De jaj! bemooskolá egy sima kigyó
Ez istenséget ott az ajakon . . .
S ő itt hagyott! Arezát kezébe rejti,
És csendesesen sir a vén Salamon.

Rémes világa lobban törpe mécsnek.
Betölti fényvel a kiesiny szobát . . .
A vén zsidó még mind a porba' térdel
S bírónak hívja a nagy Jehovát.
„Hallgass meg, oh, hatalmas, bosszuálló
A szót, mely végig reszket ajkamon!
Aztán nem is kér téged soha többé —
Ah! soha többé a vén Salamon!

Ne légyen oly hely, a hol megpihenjen,
Fejét ne hajtsa többé sehova!
Iuség legyen örökre utitarsa!
Oh töltsd be rajta mindezt, Jehova!
Legyen szépsége átok és ne áldás!
Bolyongjon mindig utlan utakon!
Nevem ne bírja elrebegni ajka —
Az apja nem volt a vén Salamon!

Megnyit az ajtó . . . És befut leánya . . .
Szemében égő örült láng ragyog;
Mint tört virág roskadva hull a porba
„Vond vissza átkod! . . . Gyermeked vagyok!“
— A mécs kihalt . . . Az éj bevonta szárnyát . . .
Gyászos regét a hir suttozva mond:
Kicsiny lakában reggel halva llették
Leánya mellett a vén Salamon.

Szabó Jenő.

Gáspár János élete és működése.

— Irta és a december 8-án tartott Gáspár-ünnepélyen felolvasta —

Sebestyén Sándor.
(Folytatás.)

A kör tagjai alázatos kéréssel járultak a főkor-mányszékhöz alapszabályaik megerősítése végett s addig is hódolva a királyi rendeletnek, gyűléseiket felfüggeszték s csupán paedagogiai folyóiratok hozatalára szövetkeztek meg egy évre. — A mily elkeserítőleg hatott Gáspár Jánosra a kör ily váratlan felfüggesztése, ki azon körnek lelke s a jegyzőkönyvek tanúsága szerint legmunkásabb, legodaadóbb tagja volt, épp azon mérvben serkentette paragon levő elemi nevelés oktatási irodalmunk egy kis terének művelésére s már 1847-ben az „Erdélyi Híradó“ tárczájában ily czimű terjedelmes értekezést tesz közzé: „A francia bounéok, vagy a kisdedeknek korai nyelvtanulása káros voltáról“. Ugyanez évben Kovács Antal vállalkozó társával s néhány barátjának közreműködésével az említett program alapján elkészíti és kiadja Magyar olvasókönyve I-ső folyamának I-ső felét, valamint országszerte ismert könyvét ily czim alatt: „Csemegék olvasni még nem tudó gyermekek számára, melyekkel a szülők, testvérek és kisded nevelőknek kedveskedik Gáspár János nevelő, Kolozsvárt 1847-ben.“

A csemegék első igénytelen kiadására az általánosan érzett hiányon kívül, az első impulsus Curtmann kitűnő paedagogus műveinek olvasása adta, melyekben oly sok gyönyörű beszélykét talált, melyek nagyobb részben ölbent tartott kisdedeknek mulattatása alkalmából lettek s melyek az életrevalóság, kedélyesség s eme kor játékosan költői jellegét egészen magukon viselik. El is

közadózás utján létesített fogházak építési, fenntartási költségét legnagyobb részben ez a pénzbüntetési alap hordozza; és ezenkívül a közigazgatási közegek által is beszolgáltatott nagymérvű bírságolások fejében a közigazgatási bürtönök felépítésére is nyújtassék megfelelő rész. — A nagy politikai kérdésekkel foglalkozók előtt ez utóbbi javaslat valóban alig jöhet tekintetbe; ámde a törvényhatóságok legnagyobb része, mely éveken keresztül folytonosan sürgette e kérdés méltányos elintézését, — meglepéssel fogadja e javaslatot.

Eddig — különösen a járási bürtönöket — vagy a szolgabíró, vagy a községek tartották fenn a lehető legrövidebb alakban; és bár rövid ideig tartott a fogságbüntetés, a válogatás nélkül összezsufolt publikum sokszor talán a nagy bűnök előkészítésére alkalmas iskolává tette e ronda helyeket, melyek némelyike olyan volt, hogy csak éppen az a rab nem szökött meg, a melyik nem akart. A törvényhatóságokon fog állani, hogy a kezükbe adandó eszközökkel e téren is jobb és helyesebb viszonyokat teremtsenek s mi valóban örvendünk, hogy a lassu bár, de biztos javulásnak ilyen kisebb jeleit is láthatjuk már a többi mellett. Csak nehogy ezt a tervezetet is elodázza az a trombitászó és dobpergés — ott a papiroszon.

A nagyenyedi polgári olvasó-egylet közgyűlése.*)

A nagyenyedi polgári olvasó-egylet a folyó évi január 1-én tartja a múlt évi decz. hó 27-re összehívott, de a tagok részvétele miatt elnapolt évi rendes közgyűlést.

Ugy az elnök megnyitó beszéd körvonalaiából, melyet a megjelenésben gátolt elnök Török Dániel helyett Kovács Gyula alelnök terjesztett elő, miként pénztárnok Winkler Albert dr. részletesen kifejtett adataiból ama örömdetes impressiót nyertük, hogy az egylet életképessége kétségkívül s haladása folyton szélesebb arányokat ölt.

A tagok száma 151-re emelkedett; a könyvtár alig elégíti ki már a keresletet s az évi bevétel 1110 forint 92 kr kiadással szemben 1318 frt 15 kr-ra rugott s így az év 207 frt 23 kr tiszta bevételi többlettel lett lezárva. E felette kedvező pénzügyi eredmény megítélésénél tagadhatlan súlyjal nehezedik az eldöntés mérlegébe ama szakavatott kezelés és mintaszerű pontosság, melylyel az egylet feladatát Winkler Albert dr. pénztárnok vezette; a közgyűlés nem is fukarkodott az elismerés jeleivel s a köszönet egyhangu kifejezése mellett adta meg részére a szokásos felmentvényt.

Az 1887-ik évre szóló költségvetési előirányzat tárgyalásánál, mely 1195 frt 23 kr bevétellel szemben 1002 frt 32 kr kiadást és így 192 frt 91 kr pénztári maradványt praeliminál; a közgyűlés behatóbb vita után egy új-carambol betétellel ellátott tekeasztal beszerzésére

*) Tárgyalmas miatt késett.

Szerk.

határozta szokot nyelvünkre átültetni, a mi oly kitűnően sikerült is neki. — Az első kiadás gyorsan elkelte, újabb, teljesen átdolgozott kiadása már nagyszámu vers-csemegékkel lett bővítve, melyeknek nagyrészt a nép ajkáról gyűjtötté össze. Ő volt az első, — és ez elévülhetlen érdeme — ki csemegéivel először fordult paedagogiai czélból a népköltészeti darabok felé.

Midőn olvasókönyve megjelent, mint a szó teljes értelmében uttörő a magyar paedagogiai irodalom eme mezéjén, az akkori nemzeti irodalom alig szolgáltatót egy-két hajást hozza, azért a szerzők kényszerítve voltak a prózai és költői darabokat, saját szerzeményeiken kívül a külföldi fejlett gyermek-irodalom remekeiből szemelni ki, nagy gonddal átültetni, át meg átdolgozni s egy összhangzó egészévé önteni. A kiszemelt külföldi daraboknak az olvasókönyv czéljának megfelelő átdolgozására megnyerte a genialis Krizán kívül, hogy csak néhányat említsék Fekete Mihályt, Szász Károlyt, Gyulai Pált s az irodalom nagy kárára korán elhalt Lőrincz Endrét stb. — Ily erők vállvetett munkásságának sikerült aztán Rückert, Hey, Grill, Löwenstein, Dinter stb. gyönyörű gyermekolvasmányait oly sikerült és népies alakban dolgozni fel, hogy a későbbi olvasókönyv-írók is olvasókönyveikbe rövid uton átvették.

Ugyanezen időre esik egy más irányu irodalmi működése is, melyre alkalmat nyújtott a Berde és Takács által szerkesztett „Természet-barát” című folyóirat, melyben „r.” jegy, vagy saját neve alatt, több értekezése jelent meg s egy ideig a szerkesztőket is helyettesítette.

Hogy sokoldalú tevékenységének szorgalmának és páratlan munkaképességének hű képét adjam, meg kell említenem azon körülményt is, hogy midőn az erdélyi ev-

utasította a választmányt s a „Nemzet” kivételével az összes politikai lapok árverés utjánai értékesítését határozta el, nem feledkezvén meg a könyvtárról sem, melynek gyarapítására 100 frtot szavazott meg.

A napirend utolsó mozzanatát a tisztikar megalakítása képezte, a mely — miután a volt pénztárnok megmarasztása a közgyűlés ismételt ohaja dacára sem sikerült — a következő eredményre vezetett: elnök Török Dániel, alelnök Kovács Gyula, titkár dr., Gelei József, pénztárnok Székely Albert, könyvtárnok Bőjtke Zsigmond, ügyész Müller Mihály, gazda Luka Albert. A választmány a kisorsolt 5 tag újra megválasztásával a következő tagokból alakult meg: Török Bertalan, Szilágyi Farkas, Kovács Ödön dr., Vajna István, Hegedüs János, Sebestyén Sándor, Eröss István, Jovián Jenő, Bartók György dr., Székely Ferencz, Makkai Domokos, Keresztes József, Ince Samu, Gréf János és Straub János.

Szilárd meggyőződésünk, hogy a tagok folyton növekvő buzgalmának s a tisztikar nem lankadó erélyének sikerülend az egylet társadalmi életünk egyik első rangu tényezőjévé emelni s mindinkább képessé tenni ama nem-missio megvalósítására, melynek létjogát köszönheti! Qui viora, verra!

LEVELEZÉS.

Magyarigen, 1887. január 3.

Több hegyaljai fiatal hölgy, névszerint Balogh Gizella, Balogh Berta, Balogh Vilma és Lukácsffy Irén elhatározta, hogy Sylvester estéjére egy táncvigalommal összekötött társas összejövetelt rendeznek s ennek létesítésétől fennmaradt tiszta jövedelmet a Magyarigenben 1848-ik évben elpusztult magyarság közös sírházhoz felállítandó emlékkövére adják.

Hogy a fennirt eszmét valószínűsítsék s a deficit kellemetlenségei ellen magokat biztosíthassák, említett fiatal hölgyek egy aláírási ívet bocsátottak ki.

De ezen czélszerűnek hitt intézkedés, mint később kitűnt, ez alkalommal nem nyújtott kellő biztosítékot, mert bizony mégis deficit támadt, no de nem nagy.

Ezen társas összejövetel oly jó kedvvel folyt le, hogy részemről elmondhatom, hogy ilyet a Hegyalján látni, még eddig nem volt alkalmam.

Albert Eleknek ő nsga, ki nem csak a rendezés fáradaibaiban vett részt, hanem azt az áldozatot is hozta, hogy házat az említett czélra szívesen átengedte, oly kedves háziasszony volt hogy emléke azt hiszem mindnyájunk szívében nagyon sokáig fenn fog maradni. Egy valódi kedves szívűes magyár házinőt láttunk benne. Eljen soká! Diesérettel kell felemlítenem Lőrincz János theologus urat is, ki a rendezésben tevékeny részt vett.

A táncmulatságot közös lakoma fűszerezte, hol ősi szokás szerint a pohárköszöntők sem hiányoztak, melyek különösen a rendező hölgyekre és a háziasszonyra voltak mondva. A vigásznak csak a derengő hajnal vetett véget.

A bevétel volt összesen 24 frt, kiadás 26 frt 19 kr; deficit 2 frt 19 kr. Felülfizetett Bartha Lajos theologus ur 50 kr, mint távollévők fizettek: Vadady Gergely ur 1 frt, Demeter Sámuel ur 1 frt, Ajtay Lajos ur 1 frt.

R. I.

ref. egyházkerületi főtanács a gimnáziumok szervezésére gróf Degenfeld Ottó elnökelete alatt, tantervkészítés czéljából bizottságot küldött ki, valamint az 1848-ki közszinat által az egyház és iskolák rendezésére bizottságot nevezett ki. ezeknek főjegyzője volt s mint tollívó részt vett a Pestre küldendő egyházkerületi képviselők számára adott utasítás készítésében is.

Ily sokoldalú tevékenysége közepette érték 1848-ik év világrendítő eseményei, melyek egy új korszak felvirradását hirdették a testvér magyár hazától oly végtelen szerűen elszakított erdély bérczein, midőn minden jó hazafi s különösen a fiatalok; s ő hazai miveltés terén már oly sokat tett ifju már a szabadság napjának első feltűnését látta megvalósulni az oly forrón ohajtott unióban. A lelkesedés, a testvérülés örökre nevezetes napjait ő is átélte, mikor egy varázslásra szabad lett a föld, szabad annak minden ajku és hitű urbéré, hasznélvezője; törvény előtti egyenlőség, parlamentalis kormány, szabad sajtó s fényes kilátás a köznevelés- és oktatásügy szabadelvű modern rendezésére s a szegény kántorok s tudomány-gisterekből álló tanítói kar szabad polgárokhoz illő jogok és megfelelő nemzeti dotatio élvezettségére!

De nem sokáig tartott a magyar birodalom első pünkösztje. Ennyi szabadságunk, a magyarnak visszaszerzett s minden ajku polgártársaival megosztott ősi jószágait, az országot megillető önállóságot megsokalta, megirigyelte a bécsi kamarilla, szövetségelt több fanatizált rövidlátó nemzetiséggel. . . . Összecsapott a láng a bécsi polgárok hazái felett, vére omlott az ártatlanoknak, romba dőltek a tudomány csarnokai s a gondolat gyűjtött műkincesk sárba tiportattak, megsemmisítették.

Menekült, a ki menekülhetett. A Zeyk-család, kinél

Verespatak, 1887. január 9.

Folyó hó 8-án a helyi szabadelvűpárt lelkes elnöke Ajtay János vendégszerető házához összegyűjtve pártunk intelligenciáját előadta, miszerint a mi kedvelt képviselőnk Visi Imre, midőn mult év szeptember havában itt járt, egy a később általunk elhatározandó czélra 50 frtot adott.

Erdekes vita tárgyát képezte ezen összeg mikénti felhasználása, míg végre általános többséggel fogadtatott el Damó Vilmos főszolgabíró azon indítványa, hogy ténnyesen ezen összeg „Visi-alap” czimén a posta takarékpénztárba egy kisedővoda felállítására.

Erre van itt legnagyobb szükségünk, mert ezen elszigetelt helyen az egy állami leányiskolát kivéve az utóbbi időben semmi nemű culturalis intézmény nem létesítettett.

A kezdeményezés tehát a mi kedvelt képviselőnköt illeti, ki letette az első alapot, melyhez hozzájárulni mi szent kötelességünknek tartjuk — annál is inkább, mert ha e czélunk sikerül, egy nem csak községünknek, hanem magyar hazánknak is némi szolgálatot teszünk!

Fogadja e helyen is kedvelt képviselőnk köszönetét azon párt tagjainak, kik tudják azt mit bírnak egy oly hazafiban, egy oly munkás és nagy képzettségű képviselőben, a minő a mi szeretve tisztelt Visi Imrénk; s hogy válaszó kerületünkben mégis van néhány oly külön uton fel- és lesétáló honfi, kik a nagy többség öröme s békés egyetértése közé a viszály magvát szeretnék elhínteni — azok a mi hatalmas lelkesedésünk felett győzedelmeskedni nem fognak soha!*) S.

Balászfalva, 1887. január 10.

Az egyeteméről hazajött ifjuság itt léte alatt, mint a farsang bevezetésül, január 8-án egy igen kedélyes estét szerzet a balászfalvi közönségnek. Miután a rendezőség fele részben magyar ifjakból állott — a magyar és románajku közönség barátságos viszonya ez estőn élénken feltűnt.***) Az erkölcsi siker fényes volt, az estélyen a város intelligenciája képviselve volt és a legjobb kedvvel mulatott; a szép leányok közül jelen voltak: Thát Gizella, Aranyosi Irma, Benedek Ida, Brendusian O., Csató Ida, Finna Klára, Kolcsér A. stb. Bárcsak minél többször ismétlődőnének e hasonló szellemű estélyek e kis városban.

B-y.

SZIVKÖNNYITŐ.

IV. Adag.

— A sajtóhírből. —

Sohasem lesz vége. Azt hittem, hogy amint a terheket az én embertársaim szívéből leemeltem, lassanként könnyebbülést szerzek. De mind hiába. Ugy látszik sziphusi munkát kell végezniem, folyton újra kezdve, mit az előbb végeztem, mintha semmit sem végeztem volna. Ha vagy egy tehetőt megszabadulok, újak jönnek a régi helyébe s nem is magokra, hanem kettesével, hármassával nyomulnak a megürült helyre, mintha hivatal betöltéséről volna szó.

*) Kérjük, szíveskedjék a társadalmi életéről stb. mennél többször értesíteni. Szerk.

**) Igen örvendünk. Reméljük, hogy még több ehhez hasonló-ról vehetünk tudósítást. Szerk.

Gáspárunk nevelő vala, az utolsó órában menekült Kolozsvárról tiszaroffi rokonához, Borbély-családnál. A menekülőkkel ment Gáspár is ifju nevével, egy uti táskával kezében. A Borbély-család vendégszerető házában maradt egészen 1849. december végéig; hol a szintén menekült Zeyk Miklós kiváló miveltésű enyedi tanár mivelt és szellemes környezetében érdekes nevelés és irodalmi ügyi beszélgetései között látta lezajlani a forradalmi nagy eseményeket, szemtanuja lévén néhány napon át Buda ostromának és Pest embertelen bombázásának. A nagy katasztrófa után a Zeyk-család Pestre költözvén, 1850 novemberéig Pesten lakott, hol baráti viszonyba lépett a Tisza-fiak derék nevelőjével Szőnyi Pállal, ki báró Eötvös első miniszterisége alatt a miniszteriumban szolgált. Ez ismeretség és barátság folytán Szőnyi Pál, mint a társulat második alelnöke, felhívta a természettudományi társulat irattárána rendezésére és a társulat évkönyve II. kötetének szerkesztésére, miért a társulat 1851. jun. 7-én megjelent kötet egy aranymeteszű példányával tisztelte meg. E munka közepette több jelesünkkel lépett érintkezésbe, kinek emelkedett szellemű köre feledteté a rémuralom nyomasztó hatását.

Erdélyben — Kalozsvárra visszatérve — a viszonyokat teljesen megváltozva találja. A romboló pusztítás s gyökeresen megváltozott társadalmi viszonyok a főúri osztályt oly érzékenyen sújtották, hogy alig lehetett többé arra gondolni a gyermekeknek olyan fényes házi nevelésére, mint 48 előtt szokásban vala, másfelől az absolut kormány középiskoláink teljes átalakítását parancsolván, ez újabb áldozatokat igényelt. Ilyen körülmények között szövetségelt néhány uri család, hogy gyermekeiket nevelőik kérésére közösen együtt taníttassák; a nevelőket azon

Oh szedők!
ti is anyyi keser borzasztón megcsor irka-firkámat, hogy talán olvassni! Vajon lelke keresztül? C hogy talán nem e tességes olvasó perendje az irás legti beleszurtok 5 Tisza Kálmán; én nem vagyok o még miniszterelnö vülése percében „hogy” is elég e

Aztán meg géi”, ti ugy sze gyöngéi. S ezált méltó haragját, k s hibáik nagyok, őszintesége miatt hanem a nyomda csendes kódos est lan lélekkel sétáló

Más alkalom pedig igen hizelg legalább a nőknél férfiak előtt eljász tetőződik be s egy hogy: „becses alk Da cikke szeren száj s lábfejéről mi baj van ebben ezikk, szerfölött n hogy egy-egy be ölelgetéssel vegyü lelkitehetségéről” és a receptet els gyvel kezdődő cserelnek, gy a I corratör. Neki is val meg tehénnek mint a nők lelkít egészen a marhá szellemében javítj lelkitehetségéről melkedés utolsó r

„Igy tehát, fényesen bizonyi mivészi alkotások megvannak áldva sokat is terem a

Szegény, sze Senkisem fogja se illetlen csinatalans csillaga a nőknél keseredes és gyűl minden cikkét lapjától.

Szedők, cor bek az új évben

belső fontosabb szülők látván a k bak lesznek gyer anygilag és erkő eszméktől vezére (Finály, Sáni ne egy magán iskolá s tartották fenn t ref. egyházkerület dához tanárá hit tanszékét elfoglal vadt bele.

1853 ban je első fele javított nemsokára a Cser vitelt kiadása kö

Hogy ugy örömmel fogadtat általános közkedv azon körülmény, kitörtek 48—49 második kiadást szerényiségével és

Három évig és irodalmat a gi velés és oktatás szétályban s az akt intezetben, a nál rával, szívének s nyait. — Ugyane tervezet készítésé és képezdei szem

CSARNOK.

A csendőrség eredete.*)

— Szak-közlemény a m. kir. csendőrség évkönyvéből. —

VII. Károly francia király volt az első uralkodó, ki — miután az angolok ellen 1420—1436-ig folytatott hadjáratai alatt, hadra kelésre kötelezett hűbéresei megbízhatóságára felől, magának részben igen szomorú tapasztalatokat szerzett — 1429. táján önként vállalkozott lovagok, ezek fegyvernökei és toborzott zsoldosokból állandó testőr-csapatokat szervezett és ez által a már hanyatlóban volt harezosi állásnak szilárdabb alapot és fejlődésre vezető irányt adott. Ezen állandó harezosok együttesen „gens d'armes“ vagyis magyarul szó szerint „fegyveres emberek“nek neveztettek s később a francia lovasság zömét képezték. Midőn aztán később a különféle csapatok, különböző fegyverzetűk és lovasi minőségükhöz képest, szintén különféle elnevezéseket nyertek, akkor a királyi testőr-lovasság kapta a „gens d'armes“ nevet.

Az első francia forradalom hadseregeiben a „gens d'armes“ csapatok, mint tábori rendőrök szerepeltek, míg végre I. Napoleon császár azokat Franciaország határain belül teljesítendő közbiztonsági szolgálatra alkalmazta. — Ezen „gens d'armes“ ok jó magaviseletű, kipróbált, háborúviselt katonákból egésszítettven ki, különös kitüntetésekben részesültek s különös jogokkal és előnyökkel bírtak: katonai szervezetűk, habár a köztársaság alatt már vegyesen gyalogosok és lovasokból állottak, különösen az ezredek (a köztársaság alatt féldandárok) szervi tagozására nézve, inkább a lovasság szervezetének felelt meg, mely szerint minden ezredosztályokra, ezek szárnnyakra, ezek ismét szakaszokra és minden szakasz két sectióra oszlottak. A sectió a szétszórtan elhelyezett őrsőkből állott; ezen őrsők, melyek vegyesen gyalogosokból és lovasokból, azaz két különböző fegyvernemből alakultak, habár a testület legkisebb szervi egységét képezték is — „brigade“ nevet, — parancsnokaik pedig „brigadier de la gens d'armes“ címet viselték.

Miután I. Napoleon az Olaszországban — de főleg — Lombardiában elharapódzott brigantagiót sem hadirögtönbírórság által, sem mozgó portyázó-csapatok által kiirtani nem volt képes — 1805-ben Lombardiában francia mintaszerint szervezett „gens d'armes“ ezredet állított fel, melynek törzsszállomása Milánó volt.

(Folytatása következik.)

A hónapok.

— Sylvester éji mese. —

(Németből fordította B. E.)

(Vége.)

II. A b ü v ö s s z e k r é n y k e.

Midőn Christian másnap reggel felébredt, a kemence padkáján találta magát. A szoba szépen volt takarítva s a tegnapi mulatságnak nyoma sem látszott annyira, hogy hajlandó volt az egész kalandot egy különös álomnak tekinteni. Némi csekélységet fizetett az éjeli szalásért s újra megkezdte vándorlását, az újév hideg szürke reggelén. Csipős szél fújt, a hó is kezdett szállingózni, de ez őt mivel nem háborította, jó kedvvel lépdelt s folyton a tegnapi estével foglalkozott.

*) Minthogy hazánkban még ma is sokan vannak, kik ezen fontos intézmény keletkezését és szervi tagozását nem ismerik — nem tartjuk érdektelenné — részletes ismertetését. Szerk.

Oh szedők! mit vétettem én ellenetek, hogy még ti is annyi keserűséget zudítottok szegény fejemre. Oly borzasztón megéskölköztök, elégtelenítve hozzátok napfényre írka-firkámat, hogy aggódva gondolok arra, ha valaki eltalálna olvasni! vajjon wiféle megbotránkozásokon menne lelke keresztül? Csak az az egy reménységű vigasztal, hogy talán nem akad tisztességes olvasó; a nem tisztességes olvasó pedig azt fogja hinni, hogy éppen ez a rendje az írás legújabb módjának. Irtam 2 „hogy“-ot, s ti beleszúrtok 5-öt. Szedő barátaim! nem vagyok én Tisza Kálmán; csak az ő különös kiváltsága a sok „hogy“, én nem vagyok oly kiváltságos egyén, mert nem vagyok még miniszterelnök. Ő mondhat 100 „hogy“-ot is felhevülése perczében a reátámadó ellenzéknek, de tölem 2 „hogy“ is elég egyszerre.

Aztán meg ha ezt írom: „nagy emberek kis gyöngéi“, ti úgy szeditek ki nekem: kis emberek nagy gyöngéi. S ezáltal magamra vonom ezer meg ezernek méltó haragját, kik érzik ugyan magokban, hogy kicsik s hibáik nagyok, de megbosszankodnak az író leplezetlen őszintesége miatt, pedig voltaképpen nem az író tolla, hanem a nyomda volt a durvaságig őszinte — és egy csendes ködös este meglepedőzik, eldöngönyöznek az ártatlan lélekkel sétáló író. Ez az író dija.

Más alkalommal a nők leküthettségéről ír, még pedig igen hízogón, meleg hangon elimeréssel, hogy legalább a nőknél tegyen szert népszerűsége, ha már a férfiak előtt eljárszotta szerencsét. Lelkesültsége azzal tetőződik be s egyszersmind elfelfuttatása azzal végződik, hogy: „becses alkotásokat is teremt a nők fájó humora“. De cikke szerencsétlen véletlenségből éppen a marhák szája s lábájáról szóló kioldozott recept mellé kerül. S mi baj van ebben? Az, hogy a két egészen különönmű cikkek szerzőit megbarátkozik egymással. Meg annyira, hogy egy-egy betű átugrik a másik cikkbe, szerelmes ölelettel vegyülve össze az idegen betűkkel. „A nők leküthettségéről“ szóló cikk utolsó szava: „humora“; és a recept első szava: gyanta, gyömbér, vagy más gy-vel kezdődő gyógyszer neve. A kezdő betűk helyett cserélnek, gy a h-val, lesz gyumor és hömber. Jön a corrector. Neki is van ismeretése nőekkel, de van disznóval mag tehenél is. Most inkább érdeklő őt a recept, mint a nők leküthettsége s így a hibás „gyumora“ szót egészen a marhák szája s lábájáról szóló orvosi tanács szellemében javítja ki és hangzik következőképpen a nők leküthettségéről fellengzően ékes irálylyal érkező elemelkedés utolsó mondata:

„Igy tehát, a mint a történelem s az élet példái fényesen bizonyítják, nemcsak, hogy van hajlamok a művészi alkotások iránt, hanem magasabb tehetséggel is megvannak áldva, hiszen művészi beccsel bíró alkotásokat is teremt a nők fájó gyomra!“

Szegény, szerencsétlen flótás! Átkozott sajtóhiba! Senkisé megfogja sajtóhibának tartani, hanem malitjának, illetlen csinatalanságnak az író részéről. S ezzel letűnik csillaga a nőknél is. Végre annyira megy ellene az elkeseredés és gyűlölet, hogy a szerkesztő kénytelen lesz minden cikket visszaküldeni és mindörökké elutasítani lapjától.

Szedők, correctorok, betűk legyetek könyörületesebbek az új évben az írka-firkák iránt!

belső fontosabb paedagogiai elv vezetésén, hogy úgy a szülők látván a közös tanítás nagyobb sikerét, hajlandóbbak lesznek gyermekeiket közintézetekbe adni s ez által anyagilag és erkölcsileg is támogatni, emelni. — Ilyen eszméktől vezéreltetve nyitott néhány nevelő társulat (Fény, Sám nevelők és Berde s Kovács nevelők) 1851. egy magán iskolát több úri család gyermekei számára, s tartották fenn mindaddig, míg Sámival együtt az erd. ref. egyházkerületi főtanács által a kolozsvári ref. főtanodához tanárrá hivatott meg, a magyar nyelv és irodalom tanásként elfoglalta, midőn a magán iskola abba olvadt bele.

1853-ban jelent meg olvasókönyve I. folyamának első fele javított és második felének első kiadása, melyet nemcsak a Csemegék második javított és versekkel bővített kiadása követett.

Hogy úgy a Csemegék, mint olvasókönyve mily örömmel fogadtattak szülők, nevelők és tanítók által, mily általános közkedveltségnek örvendtek, fényesen mutatja azon körülmény, hogy bár első kiadásuk után azonnal kitörtek 48—49 mindent elseprő viharai, ily rövid időn második kiadást értek, minden hirdetés és a szerzők szerénységével össze nem ferő dobverés nélkül.

Három évig tanított, mint segédtanár magyar nyelvet és irodalmat a gimn. 4 felső osztályában, ezenkívül nevelés és oktatást az úgy nevezett theol. előkészítő osztályban s az akkor kísérletképpen felállított tanítóképző intézetben, a nála ismert buzgóssággal, megnyerő modorával, szívénél szerető melegével kötelezően le tanítványait. — Ugyanez évben, mint jegyző vett részt azon tervezet készítésében, melynek célja volt egy erős theol. és képzési szemináriumot összpontosítva létre hozni az

Mentől többet gondolt reá, annál bízhatatlanebbnek tűnt neki s mégis minden apróság élénken állt emlékében. A hó egyre hullt, nehéz volt az út s folyton valami nyomást érzett a mején; be nyult a zsebébe, hát kihuzza a dobozt, melyet az öreg úrtól kapott. Nézegeti, felnyitja — üres. Újra bezárta és gondolkodott a szavakon, miket Deczember mondott neki. Ámbár nem igen hitt a dobozka bűvéjébe, mégis önkénytelenül elgondolá: „Ha most egy kényelmes kocsi lenne még pedig befűtve, négy lóval, kocsisal, inással s minden hozzávalóval, mennyivel gyorsabban haladhatnék kitzött ezélemhez“.

Alig gondolta el ezeket, egyszerre a dobozokából sajátos dobogás és zörgés hallatszott. Felnyitja, hát egy gyönyörűsége kis négyes fogatot lát benne; de az oly piczi volt, mint egy játék-szer, a lovak csak akkorák, mint valami kis egerek, a kocsi, inas pedig nem volt nagyobb egy mezei szöcskénél. — Christian elmosolygott s gondolá; már most mit tegyen ő ezzel az aprósággal? Letette a földre, hogy lássa miként fognak mozogni a kicsi állatok. Csakis ezt kellett tenni, mert egyszerre felnyit a dobozka oldallapja, mint valami kapu, a fogat kirobogott belőle és elkezdett minden nőni, annyira, hogy néhány perc alatt utasunk kényelmesen elérhetett benne. Mérhételen lett a jó Christian öröme, midőn a négy tüzes paripa elkezdett vele repülni. Miután kitombolta magát örömeiben, gondolta megkísérelni még egyszer a doboz bűvéjét és azt kívánta; bár egy rendbeli új öltözet lenne benne, mivel az övé már nagyon kopott, sőt rongyos is volt. Felnyitja s íme benne látja a kívánt holmit. Az új öltönyt felöltötte; de ekkor már éhes is volt s egy jó reggelit ohajtott, azt is megkapta. Végre pedig azt kívánta, hogy zsebe színig teljen meg aranyal s ez is teljesült. Megérkezett végre utazása céljához, a legelső vendéglőbe szállott, követelése felhajtására többé nem is gondolt. Hanem elhatározta, az egész évet utazással eltölteni. Ugy is tett; bejárt sok országot, mindenütt sok jóval volt a szegények iránt, pénzt osztott, az adások börtönében ülőket kiváltotta, a szegény jegyeseket kihazasította, iskolákra s mindentéle jótékony cselekedetokra bőven adakozott.

Ilyen eleveltől az év vége felé közeledett; de nem felelte a Deczember figyelemztetését, miszerint a doboz csak Sylvester esteig marad birtokába. A hazatérésre gondolt. Hazajába vasarítottatott egy nagyszerű birtokot, azon városban pedig, hol zsugori fivére lakott, egy gyönyörű palotát vett, azt a legtenyesebben berendezette. Hire ment a városban a mesés gazdaságu nabobnak. A lakólok, köztük Hanzl is alig várták, hogy lássák, nem is gondolták, hogy az a szegényen elment Christian volna.

Midőn palotája elkészült s Christian beleköltözött, három egész nap nem tett egyebet, mint a dobozokából szedte ki az aranyakat. E munkáját végezve, felöltözött a legdíszesebben és elment a fivére látogatására. Ez nem akart hinni szeméinek, midőn látta, hogy a nábob csakugyan nem más, mint Christian, kivel ő oly rutul bánt.

— Bátyám! — szolt Christian, — vissza akarom vásárolni tőled a gyűrűmet, melyet éppen ma egy éve vettél meg tőlem, még pedig tízezerszeresen fizetem vissza.

Ezzel intett inasának, ki alig bírta kehozni a tízezer darab arannyal telt zsákot, melynek tartalmát kitöltötték az asztalra. Hánzinak szemé ragyogott a sok, csil-

ládja körében a forrongó napi kérdésekről, szereplő egyéniségekről szokott gyors szaggatott modorában, szikrázó éllel és élézzel nyilatkozni, akár a tanítóképző tanteremben nagyszabásu nevelés oktatástani elveit fejtegetni, az abszurdizmust, schlandrianizmust kiméletlenül ostromozni, a polgári ékület és hazaszeretetet dicsőíteni; vagy mintaleckét tartva lelkes és a mestert rajongásig szerető tanítványainak kedvencz tantárgyaiból, mikor kifogástalan dispozició, a talpraesett illusztráló példák, világos szabatos kifejezések, a kisérő tűz, erély, s a felvett tárgy iránti lelkesedés a szó valódi értelmében gyűjtő, lélekemelő hatással valának minden jelenlevőre; — mondom — a ki ezeknek tanuja lehetett, sohasem fogja felejteni a nagy mester bűvös hatását“.

Eppen ez időre esik a híres R e g u l a t i v - k o r s z a k s Gáspár közvetlen láthatta az élet-halál harezot, melyet Poroszország papi és tanítói kara sohasem ért, midőn a k u l t u r a l i s r e a k c z i o, az orthodox és fendalis párt „U m k e h r d e r W i s s e n s c h a f t“ jelszava nem remélt diadalút iltte, mely egy időre Poroszországot lealacsonyította, a Pestalozzi-iskolákat egy csapással obresszirozó intézetekké degradálván, mikor az önálló tanítóegyleteknek eltöltötték a szabad szót s a türelmetlen papfelügyelő vesszője alatt csak jámbor konferenciákként existálhattak s midőn Poroszország szegény néptanítóinak hivatalvesztés terhe alatt tiltotta meg az egyetemes német tanítógyűlésekben való részvételt.

Diesterweg őt tisztelte meg azon bizalommal, hogy ajánló levelével, mint nem porosz jelenjék 1856. május 13—15-én Gothában tartott egyetemes tanítógyűlésen, tegyen jelentést a porosz tanügyi viszanyokról.

(Folytatása következik.)

Az E. M. K.
nak rend

„Rendkívüli nagy természetű. Targyainak természetükön és elvi elhatározásukon keresztül a kérdés a buzgó szerkesztő minden pontjára hogy az általa csak elősegítse hogyan állott sen? Egy albán vidéki jelentés segélyezési m. Domokos ev. latot ad be, mely az egyháztartegyvellet közen tőkének az egyházat kama. Nagyon szép tározattá vált, egyházakat is hívás s a mely tőkéje, meg is főtiszt. Szász lapok hasábjait lát mi éppen is követendőnek csak nyilvános 2. mert az E. retesek lévén, vaslatokkal bilok elérésére gyöngye nemzedés eszközei: nem mutatjuk győzhetjük me

T
Köhlött
De van
E dalt
Lelkem
Leirnom
A dala
Ujság s
Am hog
Kiváncsi
— Kérd
S ha tu
„A bold

Karácson t
Vidámka a
Ritka édes
Nem is a
Kérdentem
Elárulom
Nó de egye
A legszebbe

Gáspár J
— Irta és a deczem

A 230 tanf
rokonszenvenvel fo

VEGYES HIREK.

logó arany láttára, fivérét a legszívesebben látta és azonnal ebédre vendégeül marasztalta. Ez alatt kikérdezte tőle, hogy és hol szerezte e rengeteg vagyont? Christán elbeszélte kalandját a hónapokkal, hogy azok mennyire megszerették őt, a miért oly kedvezően nyilatkozott felőlök. Házának nagy szegyet ütött fejébe e dolog s legforróbb ohaja a volt, hogy e dobozkat szintén birtokába kerítse. — Ma úgy is éppen Sylvester estéje van — szölt Christán, — menj el ama vendéglőbe és próbálj szerencsét! — Házának tetszett a tanács és legott, bérkocsit fogadott, a melyen odáig mehessen. Az uton elgondolta, mi mindent fog ő ott azoknak a bolondoknak beszélni, hogy behizelegje magát. Nem gondolta, hogy ez épp oly nehéz lesz, mint mily nehéz lenne a földet forgásában megakadályozni.

Megérkezett. Ő is a vendéglőt látta meg legelőször, mivel azonnal összeveszett, mivel ez őt is, mint Christánt, nem akarta befogadni. A nagy lármára kitekintett Deczember s mondá a korcsmárosnak, hogy bocssássa be az utast. Végre hát bent volt! Ő is leült a kemence padkájára, őt is azután az asztalhoz hívták, megvendégelték, szóval elein minden úgy történt, mint Christánnal. De midőn kezdtek véleményét kérdezgetni a hónapok felől, hiába akart szép dolgokat mondani, nem tudott másképp beszélni, mint a hogy gondolkozott.

Igy hát a Januárt „jegesmedvének nevezte“; a Februárt, „bolondnak“, ki még a legkomolyabb embereket is léhaságokra készíteti; a Márcziust, „egy sáros, piszok fészeknek“; Aprilist, „álhatatlannak“, ki mindenkit boszant; Májust, „irigynek“, a ki mindenkit elront, ha a gazdának lenne is egy kis termése; Junius szerinte keveréke a tavasznak s a nyárnak, s tulajdonképpen egyik sem; a Julius, vagy felette száraz, vagy tulságos esős; Angusztius egy közepes évre hoz hét rossz esztendő, bosszúságot és csalódást; Szeptember éppen úgy van a gyümölcseivel; Októbert borpancsolónak szidta; Novembert egyszerűen irtózatossnak nevezte és Deczembert újra Januárhoz hasonlította, a ki azonkívül még elesébitja az embereket haszontalan kiadásra, hogy gyermekeiket mindenféle ostobaságokkal ajándékozzák. Így hát egyetlen sem hagyott egy jó szót sem, s midőn beszédét végezte, az egész társaság komoran, ülte körül asztalát.

Deczember legmélyebb zsebei egyikéből egy fekete dobozt vett elő s így szólt: — Vedd ezen dobozt a mai este emlékére, a midőn ily szellemes ítéleteket hallattál. Egyre azonban figyelmeztettek: ha életed kedves fel ne nyisd a míg otthon nem leszel. Ezt jegyezd meg jól. — Hánzi mohón kapott a dobozka után; de köszönetét nem is várták meg, hanem Deczember nagyott ütött hatalmas ökével az asztalra, mire mindnyájan elővették hangszereiket s el kezdtek zenélni még pedig oly borzasztóan, mintha a pokolnak minden ördöge ordított volna. Nőszla megjéjt Hánzi, csak nézte merre az ajtó, hogy meneküljön? Kérve, kocsiját már nem találta ott, mert a kocsis is megjéjt az éktelen lármától és elnyargalt. — Így hát hideg zivataros éjjel gyalog kelle viszatérnie a városba. De ő nem érzett sem hideget, sem fáradtságot; szemei előtt csak a sok arany csillogott, melylyel ő egész házat megakarta tölteni, ugyszólván fűrdni akart az aranyban. — Fáradtan, átázva, sárosan érkezett haza a kora reggeli órákban; de mielőtt kipihente volna a fáradtságos utat, megakarta próbálni a dobozka bűverejét. Az asztalra tette s kívánta legyen szinig tele körmőczi arannyal. Reszkető kézzel emelte fel a dobozka tejtét; de aranyok helyett kis szürke egerekkel volt tele, melyek apró fekete szemekkel gunyosan lástottak reátekinteni. Hirtelen beakarta fedni, de nem lehetett, mert egyszerre kiugráltak az egerek s egy pillanat alatt ellepték az asztalt, s aztán az egész szobát; mindent elrágáltak, a drága butorokat, szőnyegeket, függönyöket mind elpusztították. Kirágták az ajtót, mely a kincseszobájába vezetett; ki a kincses-szekrény ajtaját, melyből kigurult a sok arany, mit az egerek, mint valami cukros mandulát úgy ropogtatnak; az értékpapirokat, a könyveket, szóval minden vagyontát tönkre tették. — Égre meredt hajjal, tajtékoz ajakkal, kezét kétségbeesetten tördelve nézte Hánzi e pusztítást, melyet képtelen volt megakadályozni. Kétségbeesett kiáltással: „az egerek! az egerek!“ felrántotta az ajtót, kirohant a házból, végig futott az utcákon míg a folyó partjára ért, ott még egyszer felordított és beugrott a vízbe. Senki sem látta, mert a korai órákban az utcák üresek voltak, így hát segélyére sem lehettek.

Reggel a gazdasszony csudálkozva nézte, hogy a házban minden ajtó tárva-nyitva; gazdájának pedig az ágya érintetlen. Különb minden úgy volt mint máskor s az egerek által tett pusztításnak semmi nyoma. Ugyan azon reggel találtak egy holt testet a vízben s egy hajós emlékezett, hogy az éjjel hallott valami kiabálást: „az egerek! az egerek!“ s aztán a vízbe egy nagy locsósanát! A házat és egyéb birtokait Christán örökölte, kit ez alatt már felismertek a városiak. Örökségét elosztotta azok közt, kiket fivére egész életét át károsított. Vagyont tovább is nemes ezélokra fordította. Később megnősült elvett egy családból való derék szép leányt, ki idővel sok szép gyermekkel ajándékozta meg, s boldogan élt velök élete fogytáig, sokszor emlegetve Sylvester éjszakáját.

— **Uj növény.** Az erdélyi részek, különösen megyék területén is több kiváló növény lelhető, melyek némelyike eddig még ismeretlen volt. Ezek felfedezésében s meghatározásában maradandó becsü munkásságot fejt ki megyénk érdemes alispánja Cs a t ó János királyi tanácsos ur, ki mint botanikus, zoológus és ornithológus gyűjtéseivel és munkálataival a külföldön is szép nevet vívott ki s ennél fogva számos tudományos társulat tagjává lett választva. Így közelebb a múlt évben a „b o r o k a“ egy eddig ismeretlen fajtát határozta meg, mely Remeta község határát képező hegységben fordul elő s melyet dr. Kanitz Ágostnak — a „Növénytan Lapok“ megalapítójának — tiszteletére: „Juniperus Kanitzii“ névre keresztelték.

— **Cseke Ferencz helybeli ev. ref. segédlelkész és főiskolai ellenőr, ki a kovásznai lelkészi állomásra —** négyeszeri leszávásával mindig egyenlő szavazatot kapott volt, B e n k ő Gyula udvarhelyi tanárral szemben — és a hol a kettő közüli kinevezés főtiszteltetű Püspök urra bízott, — a mint halljuk — önként visszalépett s a püspöki kinevezés elől okosan kitért. Mi csak fájlalni tudjuk tettet, mert kinevezetéséhez biztos reményei lehetnek volna. Benkő Gyula megerősítése így minden kétséget kizár s valahára mégis csak véget ér az oly hosszasan tartott papválasztási ügy Kovásznán.

— **Poszkiszi történet.** A mint levelezőnk értesít, Balázsfalván szinte baj történt a postával, s ha a nemzetközi tolvajbánda, avagy valamely passionátus mákvirág véletlenül oda vetődött volna, csinos fogás jut részébe minden nagy veszély nélkül. Az történt ugyanis, hogy egyik éjjel átvevén a posta legény és a kocsis az érkező vonatról a postacsomagokat, bezárták a postakocsiba s addig, míg a másik vonat megérkezne, csöndes álomba merülnek. — A pegazusok pedig megúván a várakozást, a malomudvarába ballagtak. Persze lett riadalom a felebrédett személyzet között. Már a postamester is megadta magát a keserves corsnak, midőn egy pár legény, kik a malomudvarban megismerték az idegen jószágot, visszatereltek a jámbor állatokat a pár ezer frt értékű szállítmánnyal együtt.

— **Idegrázó sérülés történt Nagyenyeden,** mely létrejövételének módját illetőleg aligha nem a legtrikábbak közé tartozik. Egy béres saját vigyázatlanságából oly szerencsétlenül esett egy szekérnek hegyes gyaksájára, hogy ez ezombjának lágy részein átfuródván a szó szoros értelmében felnyársalta a bérést, ki mindaddig e borzasztó helyzetben maradt, míg a segély kiáltásaira becsődült emberek sok vesződéssel a gyaksával együtt fel emelték s ezt aztán az erősen vérző sebből kihúzták. A sebet azonnal szabályszerűleg bekötötték, de a szerencsétlen cseléd még nagyon hosszas betegeskedéssel foglakolni gondatlanságáért.

— **A közmunkának** le nem szolgált része, valamint a hátralékos váltásösszeg is jelentékeny magasságra emelkedett megyénkben a közelebbi években. A közgazgatási bizottság január, havi ülésében erőlyes intézkedéseket tett, hogy e hátrányos körülményen mielőbb segítve legyen. Míg az utbiztosi intézmény is ujlag fog rendeztetni, a közigazgatási bizottság megfelelő pénzügyalmzásban buzsesítette azon utbiztosokat, kik a múlt évben odaadó buzgósággal teljesítették köteleességüket.

— **A beállott fagy** megsabadiott valahára a sártengertől s a gazdák aggodalmainak is megszüntette egy részét. Most már egy-két friss hó nagyon jól fogna a didergő vetéseknek. Nagy ideje is volt már e fordultnak, mert a borostyánrügyek nagyon merészen kezdtek duzzadozni s a komló ina arasznyira nyult, szóval az alig elszenderült tenyészet már kezdte dörzsölni szeméből a rövid álmat. Most már újra üditő álomba merült, hogy megijedve s megerősödvé láthasson majd a fejlődés nagy munkájához.

— **A Bethlen-főiskolával** kapcsolatos elemi iskola félelvi vizsgálatai január hó 28- és 29-ikén fognak megtartatni a következő sorrendben: 28-án d. e. 8—11-ig a 3. el. osztály, d. u. 2—4-ig az 1. el. osztály; 29-ikén d. e. 8—11-ig a 4. el. osztály, d. u. 2—4-ig a 2. el. osztály (gyakorló iskola) — vizsgálják.

— **Kovács József** helybeli gyógyszerész ur a Bethlen-főiskolában tanuló 3 jó igyekezetű gyermek felruházására 34 frtot ajándékozott. Fogadjá ezért a nyilvánosság előtt is szives köszönetünket. Az igazgatóság.

— **A kozslárdi hadi kitérőn,** mely a Gyulafehérvár-balázsfalvi vasuti távolság megrövidítésére van számítva, a sineket közelebből lerakták.

— **Szabó Árpád** m. irnok, hosszas szenvedés után elhalt, temetésén a m. tisztviselők s a tüzoltó egylet testületileg részt vett.

* **„THE GRESHAM“** életbiztosító-társaság Londonban. Ezen társaságnak az 1886. év június hó 30-án letelt 38-ik születésnapja szóló jelentése, mely az 1886. deczember 20-án megtartott rendes közgyűlésen a részvényeseknek bemutatott, már megjelent. Ez évi jelentés főbb körvonalaiban a következő adatokat szolgáltatja. A lefolyt év eredménye kiválóan kedvező. Ez év folyamán alatt 6594 biztosítási ajánlat több mint 61.584.975.— frank értékben lett a társaságnál benyújtva, melyekből 5839 ajánlat több mint 52.823.975 frank értékben fogadtatott el, melyekért a megfelelő számú kötvények tényleg ki is állították. A visszabiztosításokért fizetett összeg levonása után

a díjbevétel frk 14.562.065 10 Cts-ra ugrott, mely összegben a frk 1.898.095-10 Cts tevő első évi díjak befoglaltatnak. A kamatszámola mérlege frk 3.996.136-05 Cts tett, és a díjbevételhez csatolva, a társaság évi jövedelmét frk 18.558.201-15 Cts-ra emelte. Az év folyamán a társaság által életbiztosítási kötvények után kifizetésre utalványozott összegek frk 7.478.425.— rugtak. A kihazasítási- és vagyos biztosítási szerződésekből eredő már esedékes követelések frk 2.369.470-43 Cts-ot tettek. Kötvények visszavásárlásáért frk 996.826-98 Cts lett kiadva. A szerződések pontos betartását garantáló biztosítási tőke frk 3.491.157-19 Cts-al emelkedett. — Az üzlet végén a társaság oseklevő vagyona frk 94.408.165-62. Tőkeelhelyezés: frk 2.083.296-67 a brit. kormány értékeiben, frk 1.220.697-92 az indiai és gyarmat kormány értékeiben, frk 15.952.543-02 idegen állami értékekben frk 3.765.076-98 garantált és elsőbbségi vasuti részvényekben, frk 34.064.609-17 vasuti- és más kötvélelekekben frk 14.7 6,825 ingatlanokban, ideértve a társaság budapesti és bécsi házeit, frk 10.005.205-20 jelzálogokban, és különféle értékekben frk 13.439.911-66 C

— **Szerk. izenet.** Alvin ez, a „magtár-egylet“ alszabályainak hátralevő részét kérjük beküldeni, hogy magunkat tájékozhassuk.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY

SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 3040—1886.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A n.-enyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírrá teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtatonak tibi Jákó Faór Kosztándin végrehajtást szenvedő elleni 95 frt 25 kr tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék a nagyenyedi kir. járásbíró területén levő Krakkó község határan fekvő 474. szám telekkönyvben A-1—6. rendszám alatt felvett ingatlanok fekvőkre az árverezés 332 frtban enzelem megállapított kiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi január 28-ik napján délelőtt 10 órakor Krakkó község határában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 33 frt 25 kr készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékpótlás értékpapirokban a kiállított kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénzre a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyenyeden, 1886. szeptember 28-an.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint tkvi hatóságtól.

Hirdetmény!

Egy 10 év óta fennálló jó forgalommal bíró szatócs üzletemet a várszeg-utczában több évre bérbe kiadom.

Cservény Mátvás
szatócs.

2-4

Az alkalmatlan és ártalmas

FOGKÓ

Dr. POPP J. G. es. kir. udvari fogorvos hírneves

nővény fogpor

használatát által a legkönnyebb módon eltávolíttatik.

E szer akként tisztítja a fogakat, hogy ennek mindennapi használata által nemcsak az annyira terhes fogkő eltávolíttatik el, hanem fehérségben, mint finomságban mindinkább gyarapodik.

Egy iskátulya ára 63 kr o. é.

Harmincz éven át jónak bizonyult

ANATHERIN SZÁJVIZ.

Dr. POPP J. G.-től es. kir. udv. fogorvos

— BECS, I. Bognergasse 2. —

Gyökerező gyógyszer mindennemű fogfájás ellen. — ugyszintén a szájfog és a foghús mindennemű betegsége ellen. Jónak bizonyult öblögető víz az idült torokbajoknál és Dyphteritisnél, megkönnyíti a fogfájást a gyermekeknek és nélkülözhetetlen az asványvíz ivókának. 1 nagy palack 1 frt 40 kr, 1 közép 1 frt, 1 kistű 50 kr.

ANATHERIN FOGPÁSTAJA üvegszélencékben 1 frt 22 krral, jónak bizonyult fogtisztító szer.

ILLATOS FOGPÁSTAJA. Rövid használat után vakított fehér fogak, a fogak természetes és műfogak ápolására és a fogfájás megszüntetésére, darabja 35 kr.

FOG ÓLMA igen gyakorlati s a legbiztosabb szer a lyukas fogaknak öndiimozozására. Ára dobozonként 1 frt

a dr. Popp orvosi növényiszappan

kifünő pipere-szer, a sümör kitég, a májfolt és szepő ellen, a tisztá úde arzobór elmozdítása és fennartására, az atka, porsénés, tisztátalan arzobór, kellekek ellen, darabja 30 krajczár.

A hamisított Anatherin szájvíz — a vegyelemzés kimutatása szerint — az egészségre nézve ártalmas keverékekkel van készítve, miért is annak vételétől óvakodjunk.

A t. közönség felkértek világosan P o p p e s. k.

u d v a r i f o g o r v o s - f e l é k é s z i t m é n y e k e t k é r n i, s c s a k

az olyakat fogadni el, melyek saját védjegyemmel vannak ellátva.

1—

Bécsben, Budapeston és Innsbrucken több hamisító és elarúító újból érzékeny pénzűntetésére ítéltett.

Kapható: Nagyenyeden Varró F. győgy., Kovács J. győgy., Marosújvárt Ereszkúváry S. győgy., Torozsók Veress St. győgy., Tüvisen Slatkovicz H. győgy., Verespatakon Moldován L. győgy., Abrudbányán Remetei I. győgy., Gyéresen dr. Tomcsik J. győgy., Felvinczen Kosa St. győgy., Tordán Trajanovits G. győgy., Vliits S. győgy., Wolf és fia G. győgy., Feketehalom Roimer A. győgy., Balázsfalván Schiessl K. győgy., Zalathán Nagy K. győgy., Radnót Seney K. győgyezérésznél.